

Oponentský posudek bakalářské práce

Autorka BP: **Darina Jíchová**
Vedoucí BP: **Mgr. Jana Kitzlerová, Ph.D.**
Oponent BP: **Mgr. Veronika Stranz-Nikitina, Ph.D.**
Název BP: **Pes v českém a ruském jazykovém obrazu světa**
Ústav: **Ústav východoevropských studií**

Formální úprava:

Po formální stránce splňuje práce požadavky kladené na bakalářské práce (obsahuje čestné prohlášení, klíčová slova, abstrakt v českém a anglickém jazyce, seznam zkratk a obsah). Práce je až na některé nedostatky pečlivě upravena. Je opatřena jednotným poznámkovým aparátem a vhodně strukturovaným seznamem použité literatury. Jednotný způsob a přesnost citací usnadňuje orientaci v textu.

Struktura práce:

Bakalářská práce má přehlednou strukturu, která je charakterizována snahou podložit praktickou analýzu patřičným teoretickým základem.

Po první, úvodní, jsou druhá a třetí kapitola věnovány popisu teoretických východisek práce. Zde najdeme krátký úvod do pojmosloví a problematiky kognitivní lingvistiky a seznámíme se s antropocentrismem jako jazykovým problémem. Dále jsou jasně a přehledně shrnuty postoje představitelů lublinské a americké kognitivní školy a autorky samotné.

Čtvrtá kapitola nabízí vymezení pojmu jazykového obrazu světa, který je prezentován jako komplexní koncept, jenž zrcadlí kognitivní zkušenost celé společnosti, odráží specifický pohled daného národa na svět, způsob jeho myšlení a prožívání a charakterizuje se heterogeností, dynamičností, výběrovostí a integrálností.

Takovéto široké pojetí JOS je ale v prudkém rozporu s postupy, použitými v praktické části práce. Autorka uvádí, že při práci s JOS je třeba vzít v úvahu jazykové, sociální a kulturní zkušenosti člověka (str. 15) a vzápětí dodává, že JOS je ukotven především ve slovnících (str. 15). Pátou kapitolu tak tvoří souhrn slovníkových hesel, vztahujících se k pojmu pes. Poněkud rušivě působí velké množství neustále se opakujících a navzájem se překrývajících definic. Shrnutí těchto několika základních významových a konotativních okruhů by mnohem lépe mohlo posloužit jako východisko, ne jako výsledek práce. Autorka také uvádí počet výskytů synonym slova pes v korpusu ruského jazyka, který

ale dále není nijak interpretován ani okomentován. Za nejnosiější část páté kapitoly se dá považovat analýza frazeologického materiálu zakončená vymezením a popisem několika základních modelů a dále zamyšlení nad symbolickým významem pojmu pes v obou kulturách a jeho proměnách v čase.

Šestá kapitola nabízí shrnutí všech uvedených definic zkoumaného pojmu, přičemž autorka trefně poznamenává, že jazykový obraz psa tak, jak se odráží v materiálu excerpovaném ze slovníků, už dávno neodpovídá současnému vnímání slova pes. Dále jsou nastíněné některé způsoby uchopení tohoto konceptu, více akceptující současnou situaci. Tyto aspekty ale bohužel nejsou dále zkoumány. Na konci kapitoly autorka předkládá vlastní kognitivní definici pojmu pes v ruštině a češtině.

V závěru je pak provedena rekapitulace celé práce se stručným vyhodnocením výsledků.

Použité metody:

Jako výchozí teoretické pozadí autorka zvolila principy kognitivní lingvistiky v pojetí představitelů lublinské a americké kognitivní školy. Centrálním pojmem se tak stává jazykový obraz světa, který je v rámci teoretické části práce všestranně definován. Avšak praktická část práce se jen částečně opírá o zvolený teoretický základ. Takové aspekty jako mnohvrstevnatost JOS a jeho zasazení do širšího kontextu, nejsou zohledněny. Dynamické proměny JOS jsou jen letmo nastíněny.

Splnění cílů práce:

Hlavním, nikoli snadným, cílem práce bylo podat ucelený jazykový obraz psa v češtině a ruštině. Tento cíl nebyl zcela splněn, neboť jako zdroj materiálu pro analýzu byly použity pouze české a ruské slovníky, nikoli statisticky reprezentativní vzorek textů v různých stylech z obou jazyků, jak by bylo zapotřebí. Jako další cíl se v úvodu práce zmiňuje vytvoření nového jazykového obrazu psa na základě syntézy teoretických předpokladů a výsledků práce se slovníky. Výsledná definice ale mnohem více bere v potaz výsledky práce N. I. Maruginy a K. Černé nežli teoretický základ nebo data, získaná ve vlastním výzkumu. Vytyčené cíle svou náročností daleko přesahují rámec běžné bakalářské práce a vyžadovaly by daleko rozsáhlejší zkoumání a použití různorodého materiálu a pramenů (například folklórní a umělecké texty). V rámci zvoleného aspektu JOS (jeho odraz ve slovníkovém materiálu) by se ale požadavky zadání mohly považovat za splněné.

Podněty k obhajobě:

1. Uvádíte, že „Je důležité mít na paměti i to, že při tvorbě JOS musíme brát na vědomí, že pracujeme s hlediskem „obyčejného člověka“, tedy s běžným nositelem daného jazyka.“ (str. 16) Jakým způsobem excerpovaný materiál (např. z etymologického slovníku) zachycuje vnímání JOS „obyčejným člověkem“?
2. Z jakých důvodů jsou slovníková hesla převzatá z ruských slovníků citovaná v českém překladu?

3. Kognitivní definice vybraného pojmu, uvedená v šesté kapitole, je založena převážně na názorech N. I. Maruginy a K. Černé. Jaká kritéria jste použila při vytváření vlastní definice, do jaké míry je založena na datech, získaných ve vlastním výzkumu?

4. Projevuje se podle Vás proměna statusu psa v současné společnosti také v jazykové praxi?

Hodnocení práce:

Práce splňuje požadavky, standardně kladené na bakalářskou práci (v souladu s OD 10/2014, čl. 4, odst. 4), vyznačuje se ovšem nevyváženým poměrem mezi teoretickou analýzou a praktickým rozbořením konkrétních okruhů problémů. Autorka prokázala schopnost orientace v odborné literatuře a práce s prameny, cíle práce předeslané v úvodu však nebyly zcela splněny. Vzhledem k velké náročnosti zadání ale doporučuji tuto práci k obhajobě s hodnocením velmi dobře?

V Praze, dne 09. 06. 2015

Mgr. Veronika Stranz-Nikitina, Ph.D.